

WELKE VOGELS ETEN WIJNGAARDSLAKKEN?

door

H.K. Mienis

Enige jaren geleden vroeg McMillan (1984) zich af of vogels wijngaardslakken *Helix pomatia* Linné, 1758, eten. Die vraag heb ik indertijd bevestigend kunnen beantwoorden in de vorm van een korte lijst van de mij bekende gevallen van predatie (Mienis, 1984). Onlangs hebben Butot en Moolenbeek (1991) de kwestie nogmaals te berde gebracht, waarbij naar McMillan (1984) en Mienis (1984) verwezen werd.

Ondertussen heb ik diverse andere (of hoogstwaarschijnlijke) gevallen van predatie op wijngaardslakken in de literatuur aangetroffen. Deze gegevens zijn overzichtelijk gemaakt in onderstaande tabel.

Tabel: Voorlopig overzicht van gevallen van predatie op de wijngaardslak *Helix pomatia* L. door vogels

Vogelsoort	land	referentie
Ooievaar <i>Ciconia ciconia</i>	Hongarije	Keve, 1955
Fazant <i>Phasianus colchicus</i>	Hongarije	Kleiner, 1936
	Roemenië	Kiss et. al., 1978
	Tjecho-Slowakije	Kalivodova et al., 1990
Turkse tortel <i>Streptopelia decaocto</i>	Hongarije	Resaki et. al., 1974
Scharrelaar <i>Coracias garulus</i>	Roemenië	Resaki et. al., 1974
	Roemenië	Kiss et. al., 1978
Klapekster <i>Lanius excubitor</i>	Duitsland	Keve, 1955
"Lijsters" <i>Turdus spec.</i>	Engeland	Boycott, 1934
	Engeland	Pollard, 1975
	Nederland	Bank & Butot, 1980
Merel <i>Turdus merula</i>	Tjecho-Slowakije	Türcek et al., 1973
Kramsvogel <i>Turdus pilaris</i>	Duitsland	Matzke, 1961 & 1962
Zanglijster <i>Turdus philomelos</i>	Tjecho-Slowakije	Türcek et al., 1973
	Frankrijk	Sueur, 1985
Spreeuw <i>Sturnus vulgaris</i>	Duitsland	Meisenheimer, 1912
Ekster <i>Pica pica</i>	Duitsland	Meisenheimer, 1912
	Engeland	Step, 1931
	Hongarije	Keve, 1955
	Nederland	Butot & Moolenbeek, 1991
Roek <i>Corvus frugilegus</i>	Duitsland	Künkel, 1916
	Hongarije	Keve, 1955
Zwarte kraai <i>Corvus corone corone</i>	Duitsland	Meisenheimer, 1912
	Duitsland	Künkel, 1916
	Tjecho-Slowakije	Kalivodova et al., 1990
Bonte kraai <i>Corvus corone cornix</i>	Hongarije	Keve, 1955
Gekraagde roodstaart <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Hongarije	Keve, 1955

In de meeste gevallen werd predatie uitgevoerd op juveniele en halfvolwassen exemplaren. De gevallen waarin volwassen wijngaardslakken werden gegeten zijn op de vingers van één hand te tellen. De grote, stevige schelp blijkt wel degelijk de slak tegen de meeste potentiële, gevederde predatoren te beschermen (zie ook Boycot, 1934).

Mijn dank gaat uit naar mijn collega's Rob G. Moolenbeek (Amsterdam) en Jozef Steffek (Banská Stiavnica) voor hun hulp in het bijeen brengen van de soms moeilijk toegankelijke literatuur.

Summary

Do birds eat *Helix pomatia* Linné, 1758 ? A provisional list is given of records of predation on *Helix pomatia* by birds. Sofar 14 species have been recorded as occasionally feeding on this large terrestrial snail.

Literatuur

- Bank, R.A., & Butot 1980. Over Wijngaardslakken in Haarlem, Bloemendaal en Heemstede. Corresp. blad Ned. Malac. Ver., 195: 1035-1038.
- Boycott, A.E., 1934. The habitats of land mollusca in Brittain. J. of Ecol., 22: 1-38.
- Butot, L.J.M. & R.G. Moolenbeek, 1991. De geschiedenis en de verspreiding van d Wijngaardslak (*Helix pomatia*) in het Gooi. Tussen Vecht en Eem., 9 (3) : 160-162.
- Grünwald., H., 1991. Die Gartenbänderschnecke (*Cepaea hortensis*) als Beute eines überwinternen Raubwürgers (*Lanius excubitor*). Charadrius, 27 (2): 81-87.
- Kalivodova, E., & Steffek, J., 1990. Response of birds and mollusca to the anthropic interferences in the vicinity of the airport Bratislava. Soosiana, 18: 47-60.
- Keve, A., 1955. A madarak csigatápláléka. IV. Die Conchylien-Aufnahme der Vögel. IV. Aquila, 59-62: 69-81 (in het Hongaars).
- Kiss, J.B., J. Rékási & A. Richnovszky, 1978. Schnecken als Vogelnahrung in Rumänien. Soosiana, 6: 35-44.
- Kleiner, A., 1936. La consommation des mollusques par les oiseaux. L'oiseau & Rev. Franc. d'Ornithol., 2: 233-251.
- Künkel, K., 1916. Zur Biologie der Lungenschnecken. 440 pp. Heidelberg.
- Matzke, M., 1961. "Drosselschmieden". Natur und Volk, 91: 299-302.
- Matzke, M., 1962. Drosselschmieden. Der Falke, 9: 382-385.
- McMillan, N.F., 1984. Do birds eat *Helix pomatia*? Conch. Newsl. 88:152-153.
- Meisenheimer, J., 1912. Die Weinbergschnecke *Helix pomatia* L. Monogr. einheim. Tiere, 4: 1-140. Leipzig.
- Mienis H.K., 1984. Records of birds feeding on *Helix pomatia*. Conch. Newsl., 90: 212-213.
- Pollard, E., 1975. Aspects of the ecology of *Helix pomatia*. J. Anim. Ecol., 44: 305-329.
- Rékási, J. & A. Richnovszky, 1974. Angaben zur frage der Schnecken-nahrung bei Vögeln. Soosiana 2: 45-50.
- Step, E., 1931. Nature rambles, an introduction to country lore, summer to autumn. F. Warne & Comp., Ltd., London/New York.
- Sueur, F., 1985. Les mollusques dans le régime alimentaire de la Grive musicienne *Turdus philomelos*. Dép. de la Somme (France). Nos Oiseaux 38: 77-79.
- Turcek, F.J., & A. Turcekova, 1973. Variabilita váhy, susina tela, konzumpeia detritu lístia drevín a niektoré ekologické Poz-námky o *Helix pomatia* L. Biologia (Bratislava) 28 (8):665-669.

Adres van de auteur: Mollusc Collection, Zoological Museum, Berman Building, Dept. Evolution, Systematics & Ecology, Hebrew Univer-sity of Jerusalem, 91904, Jerusalem, Israël.